

فرهنگ مردم شغنان

قسمت چهاردهم : بازی ها

14 - شناوری یا آبازی:

یکی از بازی ها یا سپورت های بسیار معمول در شغنان شناوری یا آبازی است که در فصل تابستان اکثریت اطفال، نوجوانان و جوانان به آن مشغولیت دارند. این بازی مصروفیت پسران را تشکیل می دهد. طی مدت چهار ماه به طور کلی اطفال و جوانان روزمره در دامن ساحل دریا با آب سروکار دارند. آن عده یی که از ساحل دورتر هستند؛ در حوض ها ، آبشارها و جویبارهای بزرگ به آبازی می پردازند. تفاوتی که بازی آن ها با دریا دارد ؛ آن است که در بستر دریا ریگ های دریایی یا سرمه ریگ زیادی وجود دارد که همزمان کسانی که در آن آب های یخ و زلال بازی می کنند ؛ احساس سردی را می نمایند که موجودیت ریگها زمینه خوب گرم کردن برای آن ها است. در پهلوی حوض ها و آبشارها اگر چه ریگ دریایی نیست ؛ مگر موجودیت سنگ های هموار و رخ به آفتاب این کمبودی را تکمیل می نماید و وسیله خوبی برای گرم کردن بازی کننده ها است.

دریای پنج که در دامن قریه جات و قشلاق های شغنان اخذ موقعیت نموده ، بهترین محل آبازی را برای اطفال و جوانان آن منطقه تشکیل می دهد. کودکان از سن 5- 6 ساله گی به این بازی می پردازند. سواحل دریا با عمق های متفاوت در هر جای محل آبازی را تشکیل می دهد. این محل ها به طور عموم شاخه های کوچک دریا در دوام ساحل است که از بدنه بزرگ آن جدا می گردد. این شاخه ها محیط مساعدی برای فراگیری و تمرین شناوری میباشد. در میان اطفال معمول شده که ظرف یک سال آن ها با آب سرو کار حاصل نموده ، صرف به ساعت تیری و بازی در آب پرداخته و به شناوری نمی پردازند. در سال دوم که اطفال به سن پنج یا شش ساله گی می رسند؛ شناوری را فراگرفته و تمرین می نمایند.

اطفال کوچک را بزرگترها یا جوانان شناوری می آموزانند. طوری که کودکان را بر بالای دست ها بر سطح آب می گیرند و بالای آنان حرکات منظم دست ها و پاها را اجرا می کنند. با گذشت یکی - دو هفته وقتی حرکات دست ها و پاها انتظام یافت ؛ طفل را در حالت دست و پا زدن وا می گذارند که نخستین قدمه های آموزش شناوری آن ها آغاز می یابد. مراحل اول برای اطفال دشوار تمام میشود که بتواند موازنه خود را در حرکاتش برقرار گیرد؛ مگر بعدتر حرکات منظم دست ها و پاها ی طفل او را به شوق می آورد تا بیشتر تمرین نماید که این تمرین های متداوم کودکان را

شناوران ماهری می سازند که امواج خروشان آمو را به بازی بگیرند و پس از آن در طول تابستان ها از بستر دریا دور نمی روند.

در گذشته ها تمرین شناوری برای آماده شدن به کارهای روزمره بود که کودکان با آموزش این مهارت نیازمندی های شان را مرفوع می ساختند. بدین معنی که جنگلات انبوه بیدهای دریایی و درخت های خار خاکستری رنگ در میان شاخه های دریای پنج وجود داشت و اطفالی که شناوری می توانستند از این جنگلات استفاده می بردند. استفاده از آن ها در چند مورد صورت می گرفت. اطفالی که از میان شاخه های دریا می گذشتند؛ از شاخچه های خشکیده درختان هیزم را جمعآوری می نمودند و آن را با شناوری به ساحل می کشاندند و یا هم حیوانات خود را برای چراندن به آن جایی که علوفه زیادتری می داشت ؛ می بردند. و نیز علوفه را درو می کردند و برای حیوانات خویش می آوردند که این کار خود عامل تشویق نوجوانان و جوانان می شد تا شناوری را آموخته و بیشتر تمرین کنند.

قابل ذکر است که امروز این جنگلات به اثر بی توجهی دولت و مردم نابود شده و درختان آن به طور کلی ریشه کن گردیده است . در سال های قبل که حاکمیت دولت مسلط بود؛ وظیفه قوماندانی سرحدی حراست و حفاظت سرحد بود که مردم را اجازه سوء استفاده از آن جنگلات را نمی دادند . درختان جنگل ساحه سبز را تشکیل داده و در برابر تخریب ساحه خویش تاثیر زیادی داشت. با قطع شدن درختان منظره زیبای جنگل های دریای پنج به باد فنا داده شده و آن را چنان لچ و برهنه ساخت که چشم هر بیننده را به گریان می آورد که تصویر زیر شاهد مدعاست.

نمایی از جغرافیای قریه جات مرکزی شغنان در دو ساحل دریایش پنج

اکنون آب دریا این سواحل را تخریب نموده و فقط جای سبز درختان به مناطق ریگ دریایی تبدیل گشته که هجوم آب به سواحل دریا در دامن های قریه جات و قشلاق ها باعث تخریبات مدهشی شده که برخی از قریه جات را صدمه زده و زمین های کشت و باغ های میوه را از بین برده است.

نمایی از قریه تخریب شده ده مرغان

شناوری در شغنان به صورت انفرادی و دسته جمعی اطفال صورت می گیرد . یعنی اینکه اگر یک طفل یا نوجوان به تنهایی باشد ؛ شناوری را تمرین می کند و اگر چندین نفر باشد هم ؛ به آبیازی می پردازند . آبیازی که در سایر مناطق کشور شکل مسابقتی را دارد؛ در این منطقه چنین حالتی وجود ندارد . هیچگونه مسابقه یی در شناوری نیست . هرچند گاهی که چند جوان می خواهند از یک شاخه جریان تیز آب بگذرند ؛ به رقابت می پردازند . و آن طوری است که از یک طرف شاخه دریا نقطه یی را نشانی کرده ؛ هر یک از آن نقطه خود را به آب انداخته ؛ تلاش می ورزند تا از طرف دیگر شاخه دریا به نقطه یی بیرون شوند که از دیگران بالاتر باشد . از اینکه جریان آب تیز است ؛ شناور را به طرف پایین می برد . کسانی که مهارت و توانایی بیشتر داشته باشند ؛ قادر هستند که در عبور از دریا به نقطه بالاتر بیرون شوند .

شناوری در این منطقه بیشتر به صورت دسته جمعی برای ساعت تیری میباشد و آن طوری است که در دوام ساحل دریا نقاطی وجود دارد که برای آبیازی اطفال مساعد بوده ، برای کسانی که هنوز به شناوری بلدیت ندارند ؛ خطر غرق شدن وجود ندارد . اطفال و نوجوانان در این نقاط جمع می شوند و به بازی مصروف می گردند . تعدادی که در شناوری مهارت کسب نکرده و یا هنوز مهارت کمی در شناوری دارند ؛ در نقطه مذکور باقی مانده و تعداد کسانی که مهارت و توانایی زیادتری دارند ؛ به ساحات بالاتر ساحل رفته و از بلندی های لب ساحل خود را به آب انداخته و با جریان آب به آن نقطه تجمع دیگران می رسند . این کار در طول روز اکثر اوقات سه چهار بار

تکرار می گردد. برخی اوقات تعدادی تا فاصله های ده دوازده کیلو متر با جریان آب شناور کرده و می روند. این شنآوری را « آبی کردن » نام می گذارند که در تصویر دیده می شود.

صحنه یی از شکل آبی کردن شناوران

شناوری را نوجوانان و جوانان به اشکال مختلف تمرین می کنند و از آن جمله است:

1 – دستک: این شکل شناوری طوری اجرا می گردد که شناور وقتی در بین آب خود را می اندازد؛ برای عبور از میان دریا حرکات دست و پا را طوری انتظام می دهد که با حرکت دادن پاها به پیش می رود. پاها را به صورت عادی و منظم حرکت داده ولی با دست ها بر سطح آب می کوبد. در حرکت اول دست راست را بالا برده و با آن بر روی سطح آب کوبیده و به پیش می رود که بعد از آن پاها را باز حرکت داده و دست چپ را بالا برده و باز بر روی سطح آب می کوبد که تکرار این حرکت سبب پیش رفتن شناور در بین آب می گردد. قرار گرفتن جسم شناور در سطح آب با حرکت دست صورت می گیرد. یعنی اینکه با اجرای یک دستک زدن جسم شناور به سطح آب می آید که عموماً جسم شناور از کمر بالا بیرون سطح آب می باشد و شناور با مهارت می تواند مسیر حرکت و سرعت آن را معین کند.

2 – شنا کردن: هرچند نام این شکل شناوری در زبان شغنیانی چیز دیگری است که در زبان دری مفهوم شناکردن را می رساند. و آن طوری اجرا می گردد که یک شناور زمانی می خواهد خود را در آب بیاندازد؛ همزمان حرکات منظم دستها و پاها را یکجا اجرا می نماید. حرکات دست ها از زیر سینه شروع گردیده و طور عادی هر دو دست در محورهای دو دایره حرکت می کنند. حرکت پاها نیز این طور اجرا می شود که با کف پاها شناور به آب فشار داده و بدن خویش را به پیش می کشاند. کسانی که شناوری را می آموزند، از همین شکل در اوایل تمرین م نمایند و نسبت به اشکال دیگر آموزش تمرین آن آسانتر است.

3 – غوطه زدن: یکی از اشکال شناوری غوطه زدن در بین آب است. این شکل آبیازی صرف در آن جاهایی صورت می گیرد که عمق آب زیاد بوده و جریان آب سریع نباشد. هم چنین در جای غوطه زدن سنگ ها موجود نباشد. زیرا در بین دریا سنگ های کلانی در اکثر نقاط وجود دارند که

باعث تصادم شناور و زخمی شدن وی می گردد. در این شکل شناوری نیز گاهی اوقات مسابقه صورت می گیرد. طوری که چندین نفر همزمان در محلی ایستاده شده و منتظر اعلان شروع مسابقه می شوند. وقتی یک نفر آغاز مسابقه را اعلان می کند، همه شرکت کننده ها در میان آب غوطه می زنند. برنده مسابقه کسی می شود که دیرتر از دیگران از مابین آب سرش را بالا کند. طاقت آوردن در مابین آب کامیابی مسابقه دهنده را تضمین می نماید.

4 - آبیازی بقیه یی: این شکل شناوری را از این رو بقیه یی می گویند که شناور در بین آب حرکات را اجرا می نماید که شبیه حرکات بقیه می باشد. و آن طوری است که شناور دست ها و پاها را همزمان حرکت داده آب را با دست ها از پیش به عقب کشیده و با پاها ضربه یی به عقب می زند که این حرکتش باعث خیزش او به پیش می شود. این عمل را تکرار نموده و به شکل جست زدن به شنا می پردازد.

5 - شنای تخته به پشت: یکی از اشکال شناوری قرار گرفتن شناور تخته به پشت بر روی سطح آب می باشد. این شکل شنا را به طور عموم جوانانی که مهارت زیادی در شناوری دارند، اجرا می کنند. و آن طوری است که شناور خود را بر سطح آب قرار داده که رخ به آسمان و پشت به آب می باشد. در این حالت پاهای خود را جفت با هم گرفته و آن ها را بیحرکت گذاشته و با دست ها به داخل آب حرکات منظمی را اجرا می نماید که سبب نگهداشتن وی بر سطح می باشد. اگر این شکل آبیازی را در بالای جریان آب انجام بدهد؛ جریان آب او را در مسیر حرکتش با خود می برد و اگر در آب ایستاده اجرا کند؛ شناور جا به جا بدون حرکت باقی می ماند.

6 - سیخ ایستادن در آب: یکی دیگر از اشکال شناوری سیخ ایستاده شدن در مابین آب می باشد. این شکل آبیازی نیز مهارت زیادی می خواهد که یک شناور بتواند در مابین آب طوری قرار بگیرد که از کمر بالا خارج از آب بوده و ایستاده معلوم گردد. آن را شناور طوری اجرا کند که با پاهایش حرکت آهسته و منظم را اجرا نموده و دست ها را بالا می گیرد که در حقیقت توازن او را در آب برابر می نماید.

7 - دستک با پای: شکی از شناوری است که جوانان و نوجوانان برای ساعت تیری به راه می اندازند. برای این شکل بازی مهارت و توانایی زیاد شناوری را ایجاب می کند. دستک با پای را طوری اجرا می نمایند که شناور جسم خویش را موازی سطح آب می آورد و سپس با دست ها حرکت منظم را انجام می دهد. حرکت دست ها از پیش به عقب می باشد که این حرکت عمود بر سطح آب صورت گرفته و موازنه جسم شناور را نگه می دارد. شناور با پاها بر روی سطح آب می زند و همان حرکت را اجرا می نماید که در شکل دستک شناوری با دست ها اجرا مینمود. تفاوت آن در این است که دستک شناور را به پیش می برد و در آب ایستاده و در جریان آب اجرا شده می توانست؛ ولی دستک با پاها شناور را در نقطه ثابت نگهداشته و اگر آب در جریان باشد؛ اجرای آن دشوار می باشد.